

Какво да очаквам от генетичната диагностика на очните болести?

Нашата визия е за свят, в който зрението може да бъде запазено или възстановено.

Кои са очните болести за чиято диагноза е необходимо генетично изследване?

Редките Очни Болести (РОБ) са водещата причина за зрителни нарушения и загуба на зрение при децата и младите хора в Европа (www.ern-eye.eu).

Терминът РОБ е обединяващ, като в него се включват редица заболявания, засягащи ретината, зрителния нерв и предния сегмент на окото.

До момента са известни над 900 редки очни болести: от най-често срещаната – пигментен ретинит (с честота на разпространение 1/5000) до болести с описани единични случаи в медицинската литература.

РОБ могат да се срещат изолирано или в контекста на системно заболяване (синдромна форма), като в почти 100% от случаите наблюдаваната патология има генетична основа.

Към болестите на ретината се отнасят пигментният ретинит, синдромът на Ушер, болестта на Щаргардт, вродената амавроза на Лебер, хороидеремията, ахроматопсията, и редица други синдромни и несиндромни състояния.

Към болестите на очния нерв: наследствената оптична невропатия на Лебер, различни видове атрофии и хипоплазии на зрителния нерв, невромиелит на зрителния нерв и други.

Към болестите на предния очен дял и детските редки очни болести: вродена или проявила се в детството глаукома, вродена катаракта, аниридия, анофтальм и микрофтальм, албинизъм, кератоконус и много други.

Генетични болести

До момента са известни около 6000 генетични болести при човека като при 1/3 от тях се наблюдава засягане на зрителния анализатор.

Генетичните заболявания се причиняват от изменения (мутации) в гените, които променят кодираните от тях протеини. Тези мутации могат да се получат спонтанно при даден индивид или да се унаследят от хромозомите на родителите.

Унаследяване

Когато мутациите се предават от родители на деца говорим за унаследяване.

Известни са различни типове унаследяване

- автозомно-рецесивно,
- автозомно-доминантно,
- X-свързано,
- дигенно,
- митохондриално,
- неустановено

Генетична диагностика

Генетичната диагностика е вид медицинско изследване, установяващо коя е мутацията, причиняваща заболяването, или носителство на определена мутация, отговорна за дадено заболяване.

Каква информация предоставя генетичната диагностика?

- А. Уточняване на диагнозата (Наследствените болести на ретината, например, са група заболявания, характеризираща се с голямо разнообразие, като до момента са установени над 300 гениза тези заболявания)
- Б. Вида на унаследяване и риска за предаване на заболяването в поколенията;
- В. Прогнозата или как заболяването ще се развие в бъдеще;
- Г. Възможност пациентът да бъде включен в регистър;
- Д. Възможност за участие в подходящо клинично проучване;
- Е. Възможност за участие в проучване на естественото протичане на болестта или друго изследване;
- Ж. Риск за другите органи или системи (в случай на синдромно заболяване);
- З. Достъп до налично лечение или до лечение, чието одобрение за прилагането му се очаква

Генетична консултация

Генетичната консултация се провежда преди и след извършване на генетичното изследване. По време на нея се събира информация за фамилната история и се обсъждат подходящите методи за изследване според заболяването, възможностите и ограниченията на използваните методи. След генетичното изследване, при получаване на резултата се извършва втора генетична консултация от специалист по медицинска генетика за разясняване на резултатите, прогнозата, възможностите за лечение и рисковете за унаследяване в поколението.

Възможности за генетична диагностика на редки (генетични, наследствени) очни болести в България:

Безплатно за пациента:

- А. В рамките на здравното осигуряване: безплатно за деца до 18 г.
- Б. В рамките на провеждани научно-изследователски проекти: безплатно за деца и възрастни
- В. В рамките на безплатна програма, предоставяна от търговска или от организация с нестопанска цел

Срещу заплащане

Според ценоразписа на предоставящите услугата лаборатории или организации

Този информационно-образователен материал е подготвен от пациенти за пациенти за да предостави отговори на въпроси, възникващи по време на затруднения им път в търсене на диагнозата на заболяванията им – възпрепятстван допълнително от въведените ограничителни мерки срещу разпространението на Covid-19.

Информацията съдържаща се в този материал може да бъде полезна и на общо-практикуващи, детски и очни лекари.

Мисията на РЕТИНА БЪЛГАРИЯ е да направлява експертната дейност, осигуряваща превенция, лечение и рехабилитация на засегнатите от пигментен ретинит, макулна дегенерация, синдром на Ушер и целия спектър дегенеративни болести на ретината.

За повече информация: www.retinabulgaria.bg и info@retinabulgaria.bg

Благодарим за съдействието на консултантите-експерти от УМБАЛ „Александровска“ – София и от Центъра по молекулярна медицина - на МУ - София.

Този информационен материал е изготвен и се разпространява по проект “Зрение и Covid-19”, изпълняван с подкрепата на Фондация „Обществен борд на TELUS International в България“, Roche България и Novartis България.

